

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Fond for Regionaludvikling

KOM(2004) 495 endelig — 2004/0167 (COD)

(2005/C 255/18)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 21. december 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Vladimir Matousek til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 18. marts 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 416. plenarforsamling den 6.-7. april 2005, mødet den 6. april 2005, følgende udtalelse med 123 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Præambel

1.1 Denne udtalelse ligger i forlængelse af debatten om EØSU's udtalelse om de generelle bestemmelser for strukturfondene. ⁽¹⁾ Den henviser også til EØSU's udtalelser om forordningerne om hhv. oprettelse af Samhørighedsfonden, ⁽²⁾ en europæisk gruppe for grænseoverskridende samarbejde (EGGS), Den Europæiske Socialfond ⁽³⁾ og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELUL) ⁽⁴⁾.

1.2 Udtalelsen beskæftiger sig med virkningen af ændringer i verdensøkonomien og af den kraftigt øgede konkurrence på verdensmarkederne og kommer ind på de udfordringer, Den Europæiske Union står over for. Udtalelsens udgangspunkt er det presserende behov for at tage alle midler i brug for at sikre, at EU opnår den position i verden, der svarer til dets potentiale. Det anerkendes, at det er nødvendigt at mobilisere alle vigtige ressourcer for på kort eller mellemlang sigt at kunne udbygge kapaciteten i de nye medlemsstater og udnytte den skjulte styrke i de regionale strukturer, så disse lande bliver en integreret del af den europæiske økonomi og det europæiske samfund. Dette kræver hurtigere fremskridt mod reel konvergens mellem disse landes økonomier med synergier for EU's samlede økonomi til følge. Samhørighedspolitikken og dens instrumenter må derfor intensiveres under større hensyntagen til EU's udviklingsmål baseret på bæredygtig udvikling og en europæisk social model af høj kvalitet.

2. Resumé af udtalelsen

2.1 EØSU giver først en kort beskrivelse af EU's samhørigheds- og strukturpolitiske udfordringer, fremsætter så nogle generelle bemærkninger og bringer derefter et resumé af Kommissionens forslag til forordning.

2.2 Sidste del af udtalelsen indeholder mere detaljerede bemærkninger om de enkelte artikler i forordningsforslaget. EØSU er i det store og hele enig i den brede indfaldsvinkel, Kommissionen anlægger i sit forslag til forordning. EØSU drager især følgende konklusioner:

2.2.1 Det bifalder, at de foranstaltninger, der vil modtage støtte fra fonden, først og fremmest vil ligge inden for EU's højt prioriterede områder som fastlagt på Lissabon- og Göteborg-topmøderne.

2.2.2 Bolig- og istandsættelsesudgifter i forbindelse med byfornyelse og -udvikling bør være støtteberettigede.

2.2.3 Forskning og teknologisk udvikling, innovation og iværksætterier bør prioriteres højt, navnlig med henblik på at støtte små og mellemstore virksomheders (SMV) udvikling.

2.2.4 Bæredygtig turisme, offentlig transport og vedvarende energi er også vigtige områder.

2.2.5 Hvad angår innovation, bør der anlægges en bred betragtning, og der bør ydes støtte til udvikling og anvendelse af kommunikationsteknologi.

2.2.6 Forslagene om at fremme det europæiske territoriale samarbejde hilses velkommen. Denne indsats bør styrkes.

2.2.7 Bestemmelserne om byområder og storbyområder bør udtrykkeligt fremme et tættere samarbejde mellem byerne i EU.

2.2.8 Landdistrikter bør støttes for at fremme større diversificering.

2.2.9 Forordningerne bør udtrykkeligt gøre det muligt at gennemføre komplette konvergensprogrammer i områder med naturbetingede handicap, i regioner i EU's yderste periferi og på øer (herunder mindre ø-stater) med særlige problemer..

⁽¹⁾ KOM(2004) 492 endelig – 2004/0163 (AVC), CESE 389/2005.

⁽²⁾ (KOM(2004) 494 endelig – 2004/0166 (AVC), CESE 390/2005.

⁽³⁾ KOM(2004) 493 endelig – 2004/0165 (COD), CESE 250/2005.

⁽⁴⁾ KOM(2004) 490 endelig – 2004/0161 (CNS), CESE 251/2005.

3. Generelle bemærkninger

3.1 I sin tredje rapport om social og økonomisk samhørighed ⁽⁵⁾ beskriver Kommissionen de udfordringer, Unionen står over for med hensyn til at udligne skævheder og i forbindelse med udvidelsen. Kommissionen nævner især:

- lav deltagelse i videreuddannelse i mindre velstående regioner med betydelig lavere deltagelse i de nye medlemsstater;
- store skævheder i udgifterne til forskning og udvikling (F&U);
- fortsatte skævheder med hensyn til regional adgang til informations- og kommunikationsteknologi (IKT);
- behov for vedvarende høj vækst, navnlig i de nye medlemsstater;
- uforholdsmæssigt mange direkte udenlandske investeringer i økonomisk stærke regioner;
- beskæftigelsesfrekvenser et godt stykke under Lissabon-målene.

3.2 EØSU hilste rapporten og strukturfondenes positive bidrag velkommen, men konstaterede, at »der fortsat er meget markante relative forskelle for så vidt angår velstand og økonomiske resultater«. EØSU erkendte endvidere, at »udvidelsen vil medføre et betydeligt større indre marked og give nye muligheder«, men at udvidelsen også ville føre til større skævheder ⁽⁶⁾.

3.3 Der er behov for reformer for at gøre noget ved ovennævnte skævheder, imødekomme de særlige udfordringer i forbindelse med udvidelsen og videreføre Lissabon-dagsordenens mål for øget konkurrenceevne, flere og bedre job, social integration og et bæredygtigt miljø. Dette bør gøres klart i forordningen. Det bør endvidere pointeres, at de aktiviteter, der er beskrevet under de forskellige prioriteter, bør betragtes som en menu eller et værktøjssæt, som regioner og medlemsstater kan anvende til at udarbejde programmer, som øger den langsigtede vækst og styrker konkurrenceevnen.

3.4 Som nævnt i præambelen er denne udtalelse udarbejdet i forlængelse af EØSU's udtalelse om de generelle bestemmelser for strukturfondene ⁽⁷⁾. Sidstnævnte udtalelse omfatter en detaljeret behandling af baggrunden for og nødvendigheden af at styrke inddragelsen af de økonomiske og sociale interessegrupper. ⁽⁸⁾ Arbejdsmarkedsparterne og andre af civilsamfundets berørte organisationer bør inddrages i programmerne i alle udviklings- og gennemførelsesfaser og være fuldgældige medlemmer af overvågningsudvalgene. I udtalelsen om de generelle bestemmelser argumenteres der endvidere for, at Kommissionen bør fremme effektive partnerskaber. Hvis de skal være

⁽⁵⁾ Tredje rapport om økonomisk og social samhørighed - Et nyt partnerskab til fremme af samhørighed, KOM(2004) 107 endelig (foreligger d.d. ikke på dansk).

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse om Tredje rapport om økonomisk og social samhørighed, EFT C 302 af 7.12.2004, s. 60.

⁽⁷⁾ CESE 389/2005.

⁽⁸⁾ CESE 389/2005, punkt 3.3.

effektive, bør deres beslutninger respekteres. I samme udtalelse fremsætter EØSU sin holdning til de nye prioriteter, ⁽⁹⁾ som er nødvendige for at imødekomme udfordringerne i forbindelse med udvidelsen. Nærværende udtalelse afspejler disse prioriteter i det omfang, de har relation til de særlige bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling. EØSU har allerede givet udtryk for det generelle synspunkt, at der bør afsættes så mange ressourcer til samhørighedspolitikken, at målet for politikken kan nås. Hertil kommer, at der er områder, der berører både de »gamle« og de »nye« medlemsstater.

3.4.1 For det første er der problemet med at foretage en optimal allokering af begrænsede ressourcer i forhold til de nye medlemsstater og ekstremt fattige regioner og områders absorberingssevne (medfinansiering).

3.4.2 For det andet er der problemet med den statistiske effekt og »udfasning«, der udgør en udfordring for »gamle« medlemsstater og også har følger for nye medlemsstater, som efter den næste udvidelse efter 2007 må vænne sig til, at nogle af deres regioner måske vil miste støtteberettigelse.

3.4.3 I den forbindelse er det også et spørgsmål om, hvilke metoder der skal anvendes til udregning af resultatindikatorer (bruttonationalprodukt — BNP), hvor nye medlemmer kan komme til at stå over for truslen om at miste støtteberettigelse, navnlig hvad angår støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling. Selv om Eurostat kun råder over fuldstændige regionale data for de tre år 2000-2002, kan dette skabe vanskeligheder for de regioner, hvis andel af EU's bruttonationalindkomst (BNI) er faldende.

3.5 EØSU arbejder med og har allerede afgivet mange andre udtalelser om EU's politiske og økonomiske strategier, industrielle eller strukturelle ændringer, F&U og innovation, udvikling af turisme, problemer i storbyområder, infrastrukturer, vanskeligt stillede og fjerntliggende regioner osv. med fokus på den regionale dimension og samhørighedsaspektet. Nogle af disse udtalelser bør tages op til revision i lyset af udvidelsen. Udvidelsen mod øst medfører muligheder og udfordringer, som er grundlæggende forskellige fra tidligere udvidelser.

4. Resumé af Kommissionens forslag til forordning

4.1 Forordningsforslaget fastlægger »Den Europæiske Fond for Regionaludviklings (EFRU) opgaver«.

4.2 Fonden skal medvirke til finansiering af aktiviteter, der skal udligne regionale skævheder, og dermed bidrage til at opfylde Fællesskabets mål om at styrke konkurrenceevnen, skabe flere job og fremme en bæredygtig vækst. Fondens anvendelsesområde omfatter erhvervsinvesteringer, infrastruktur, andre udviklingsinitiativer og teknisk bistand. Fondsmidlerne vil navnlig være rettet mod de tematiske prioriteter »konvergens«, »regional konkurrenceevne og beskæftigelse« samt »europæisk territorialt samarbejde«.

⁽⁹⁾ CESE 389/2005, punkt 3.4.

4.2.1 Med hensyn til konvergens skal EFRU-støtten ifølge forslaget til forordning være koncentreret om at fremme en bæredygtig udvikling ved at mobilisere og styrke den eksisterende kapacitet. Det angives hvilke aktiviteter, der skal støttes. Disse omfatter forskning og teknologisk udvikling, fremme af informationsfundet, bæredygtighed m.h.t. produktion og miljø, fremme af turisme, investering i transport, sikkerhed og effektivitet i energiforsyningen, investering i uddannelse med henblik på at gøre regionerne mere eftertragtede, forbedrede sundhedsydelser som bidrag til den økonomiske udvikling samt støtte til SMV med henblik på at skabe job.

4.2.2 Hvad angår regional konkurrenceevne og beskæftigelse, foreslår Kommissionen, at man i støtteindsatsen først og fremmest sætter på innovation og videnøkonomi. I den forbindelse skal der navnlig sættes på at øge den regionale kapacitet til forskning, teknologisk udvikling og innovation med direkte tilknytning til regionaløkonomiske udviklingsmål, at styrke små og mellemstore virksomheders innovation, at gøre det lettere at udnytte nye ideer økonomisk og at udforme nye finansielle instrumenter og startfaciliteter, der kan fremme videnintensive virksomheder. For det andet sættes der fokus på miljø og risikominimering, herunder fremme af investeringer i genopretning af forurenede grunde, effektiv energiudnyttelse, ren offentlig transport og risikoforebyggelse. For det tredje vil fonden under dette tema støtte investeringer uden for de større byer for at forbedre adgangen til transportnet og fremme brugen af IKT.

4.2.3 De aktiviteter, der iværksættes under den tematiske prioritet europæisk territorialt samarbejde, vil navnlig være rettet mod udvikling af grænseoverskridende strategier til en bæredygtig territorial udvikling. Der skal sættes på at fremme iværksætterlysten og lægges vægt på at udvikle små og mellemstore virksomheder og styrke turismen, kulturen og den grænseoverskridende handel. Der foreslås endvidere aktiviteter, der skal forbedre adgangen til transport- og IKT-net, de grænseoverskridende vand- og energiforsyningsnet og samarbejdet inden for sundhed og uddannelse. EFRU kan endvidere finansiere grænseoverskridende arbejdsmarkedsinitiativer. Temaet omfatter endvidere støtte til tværnationalt samarbejde, herunder bilateralt samarbejde mellem maritime regioner om fremme af strategier til affalds- og vandforvaltning, forbedret adgang til transeuropæiske transportnet og avancerede IKT-systemer, forebyggelse af miljörisici samt videnskabs- og teknologinetsværk. For det tredje skal temaet omfatte en effektivisering af regionalpolitikken ved at fremme netværkssamarbejde og erfaringsudveksling navnlig inden for innovation, miljø, risikoforebyggelse og byfornyelse.

4.3 Forordningsforslaget fastlægger, hvilke udgifter der er støtteberettigede, og indeholder specifikke bestemmelser om følgende elementer:

4.3.1 Byområder: EFRU vil støtte fælles udarbejdelse af integrerede strategier for, hvordan den høje koncentration af

økonomiske, miljømæssige og sociale problemer i byområder tackles. Artiklen åbner også mulighed for, at et begrænset EFRU-beløb kan anvendes til at støtte aktiviteter, der er omfattet af Den Europæiske Socialfond.

4.3.2 Landdistrikter: Det foreslås, at EFRU-støtten i disse områder koncentrerer om økonomisk diversificering, idet der sikres komplementaritet med foranstaltninger, der støttes af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELUL) og Den Europæiske Fiskerifond (EFF).

4.3.3 Områder med naturbetingede handicap: I regionale programmer, der dækker områder med naturbetingede handicap, skal EFRU navnlig investere i at gøre områderne mere tilgængelige og i at fremme kulturarven, en bæredygtig anvendelse af naturressourcerne og turismen.

4.3.4 Fjerntliggende regioner: EFRU skal yde støtte til gods-transportydelser og til dækning af udgifter til opbevaring, vedligeholdelse og arbejdskraft.

4.3.5 Der er også særlige bestemmelser om europæisk territorialt samarbejde. Disse bestemmelser fastlægger indholdskravet til de operationelle programmer og omfatter en situationsanalyse, en begrundelse for de prioriterede opgaver, økonomiske tabeller og gennemførelsesbestemmelser. Endvidere fastsættes mulige forvaltningssystemer for programmet, herunder et specifikt retsinstrument for oprettelse af et særligt organ for grænseoverskridende samarbejde.

4.3.6 Afsluttende bestemmelser. Disse bekræfter overgangsbestemmelserne i den nugældende forordning (EF) nr. 1783/99 og fastsætter formelt ikrafttrædelsesdatoen og revisionsdatoen for forordningerne til henholdsvis den 1. januar 2007 og den 31. december 2013.

5. EØSU's udtalelse

5.1 *Indledning, forordningernes anvendelsesområde og udgifters støtteberettigelse (artikel 1, 2, 3, 7 og 13)*

5.1.1 EØSU hilser det velkommen, at der i artikel 2 skabes en klar forbindelse mellem fondens formål og Fællesskabets mål, herunder navnlig Lissabon-dagsordenen. Udvalget bifalder endvidere, at støtten koncentrerer om klare tematiske prioriteter. De nye programmer skal sigte mod at opfylde de fornyede Lissabon-mål, der går ud på at øge den langsigtede vækst i de svageste regioner og styrke konkurrenceevnen i hele EU. Forordningen skal derefter opstille en menu over aktiviteter, der kan samles i specifikke programmer, som imødekommer de enkelte regioners særlige behov og samtidig bidrager til det overordnede mål om øget vækst og styrket konkurrenceevne. Udarbejdelsen af EU-retningslinjer og nationale strategier skal bygge på den fornyede Lissabon-dagsorden. Det er endvidere nødvendigt, at arbejdsmarkedets parter også

inddrages tæt i udarbejdelsen af disse dokumenter. I sin udtalelse om strukturfondsprogrammering⁽¹⁰⁾ understregede EØSU, at det er en integreret del af byfornyelsen at sikre boligsanering og stille boliger til rådighed for arbejdstagere til en rimelig pris, og at denne indsats spiller en særlig rolle i såvel by- som landdistriktspolitikken. Udvalget er derfor skuffet over, at artikel 7 udtrykkeligt udelukker støtte til boligudgifter. EØSU mener, at boligudgifter i forbindelse med byfornyelse og -udvikling bør være støtteberettigede, og at boligudgifter, som indgår i programmer for sanering af gamle by- og industriområder, ligeledes bør være støtteberettigede.

5.2 Konvergensfremmende aktiviteter (artikel 4)

5.2.1 EØSU har understreget vigtigheden af FTU, innovation og iværksætterlyst. Analysen af den tredje samhørighedsrapport afslørede betydelige skævheder i FTU-investeringer og fremhævede, at innovation og iværksætteri er af kritisk betydning for opretholdelse af en høj økonomisk vækstrate i Fællesskabets mindre velstående regioner. Udvalget betoner endnu engang betydningen af disse aktiviteter. Det konstaterer endvidere, at denne EFRU-støtte for nogle medlemsstaters vedkommende vil være særlig vigtig for udviklingen af de nødvendige netværk af FTU-centre, som forbinder regionale universiteter og virksomheder (støtte til SMV udgør en særlig udfordring) med henblik på at bringe regionen tættere på situationen i de udviklede områder i Europa.

5.2.2 EØSU har også pointeret, at det er meget vigtigt i regioner med et udviklings efterslæb at sikre adgang til bredbåndskommunikation og hjælpe SMV til at udnytte IKT.

5.2.3 Miljøbestemmelserne omfatter en række aktioner. Det ville være hensigtsmæssigt, hvis artiklen præciserede miljøinvesteringers bidrag til bæredygtig udvikling og fremme af vedvarende energi.

5.2.4 Fremme af bæredygtig turisme med høj merværdi må hilses velkommen, da der er tale om et betydeligt bidrag til udviklingen af regionernes økonomier, som gavner både landdistrikter og byområder. Turismens rolle i forbindelse med transeuropæiske transportnet er undervurderet, ikke mindst dens positive virkning på borgernes europæiske bevidsthed. Endvidere kan investering i hensigtsmæssige infrastrukturer og tjenesteydelser samt et rent miljø gøre regioner, som i øjeblikket ikke betragtes som turistmål, mere attraktive.

⁽¹⁰⁾ Strukturfondsprogrammering 2000-2006: en foreløbig vurdering af Urban-initiativet, EFT C 133 af 6.6.2003, s. 53, punkt 3.3 og 4.7.1.

5.2.5 En stærk transportinfrastruktur er en af de vigtigste vækstfaktorer. Investeringer, der forbinder regioner med de vigtigste europæiske net og markeder, må hilses velkommen. En effektiv og ren offentlig transport er vigtig for at afhjælpe trafikpropper i byer og reducere social udstødelse både i landdistrikter og byområder.

5.2.6 Udviklingen af transeuropæiske energinet vil bidrage til forsyningssikkerheden og til en tættere integration mellem medlemsstaterne. Endvidere giver effektiv energidnyttelse og vedvarende energi muligheder for nye erhvervsaktiviteter, som kan bidrage til vækst og øget konkurrenceevne i regioner med et udviklings efterslæb.

5.2.7 Investering i uddannelse fremmer også direkte innovation, konkurrenceevne og udvikling af menneskelig kapital. Som nævnt ovenfor er det også sandsynligt, at der i regioner, der halter bagefter, vil være færre muligheder for livslang læring samt efter- og videreuddannelse. I det nuværende udkast henviser forordningen kun til »investering i uddannelse, der bidrager til, at regionerne bliver mere eftertragtede, og livskvaliteten øges«. EØSU er enig i, at der er behov for mere koncentreret støtte, og anerkender Den Europæiske Socialfonds rolle, men mener på baggrund af uddannelsens centrale betydning, at anvendelsesområdet for denne artikel bør udvides, og at der bør være tættest mulig samordning mellem EFRU og ESF⁽¹¹⁾. EØSU konstaterer også, at det er vigtigt at fremme nye løsninger til kommunikationsproblemerne i et flersproget EU. På trods af det kommercielle tilbud om sprogundervisning er situationen stadig utilfredsstillende, selv om der er sket forbedringer.

5.2.8 Artikel 4 foreskriver endvidere, at investeringer i sundhedsydelser, der bidrager til regional udvikling og øget livskvalitet i regionerne, bør fremmes, hvilket hilses velkommen af EØSU.

5.2.9 Det er vigtigt at støtte SMV, og en god regional iværksætterpolitik, kan trække investeringer til de regioner, der er ramt af strukturændringer eller er økonomisk svage. Incitament og andre vigtige systemrelaterede økonomiske foranstaltninger bør kunne anvendes til at trække udenlandske investorer til trængende regioner, støtte sektorer, der er af strategisk betydning for EU, og fremme innovative virksomheds- og organisationsklynger.

5.3 Aktiviteter, der skal fremme den regionale konkurrenceevne (artikel 5)

5.3.1 Hvad angår innovationsprocessen, foreslår EØSU, at der anlægges en bredere strategi. I mange tilfælde kan nye arbejdsmetoder og nye idéer inden for ledelse og menneskelige relationer bidrage lige så meget til virksomhedernes succes og konkurrenceevne som nye teknologier, produkter og processer.

⁽¹¹⁾ EØSU har kraftigt understreget, at det ville have foretrukket en enkelt fond for hele samhørighedspolitikken, hvilket ville have løst disse problemer (KOM(2004) 492 endelig) – 2004/0163 (AVC), CESE 389/2005.

Hertil kommer, at en modernisering af arbejdsmarkedsrelationerne kan være en forudsætning for en effektiv indførelse af nye teknologier, og derfor er af afgørende betydning for opnåelse af Lissabon-målene. Forordningen bør afspejle disse forhold, og netværk til fremme af god praksis inden for innovation i bred forstand bør støttes, idet det anerkendes, at ESF spiller en central rolle i denne sammenhæng.

5.3.2 EØSU bifalder de forpligtelser, der indgås med hensyn til at fremme bæredygtig udvikling, effektiv energiudnyttelse og vedvarende energikilder som ideelle mål i sig selv. Der er imidlertid også konkrete erhvervs muligheder for produktioningeniører og producenter inden for miljøteknologi, som også kan bidrage til den økonomiske udvikling i regionerne. EØSU bifalder også henvisningen til ren offentlig transport og anerkender, at velunderstøttede og integrerede offentlige transportsystemer også bidrager økonomisk til at lette trafikpropper i byer og til at bekæmpe social udstødelse både i byområder og landdistrikter.

5.3.3 Styrkelsen af vigtige transportforbindelser og andre forbindelser anerkendes som et væsentligt led i udviklingen. Landdistrikter kan være stillet svagt, da markedet ikke er tilstrækkeligt stort til, at den ønskede infrastruktur kan tilvejebringes. Samspillet med andre fællesskabspolitikker vil være vigtigt i denne forbindelse, og EØSU ønsker at sikre, at de aktiviteter, der skal fremmes inden for dette temaområde, ikke indskrænkes unødigt. Det er også nødvendigt, at der er adgang til IKT uden for de større byområder. Det er ikke kun fysisk adgang og konnektivitet, der er vigtigt, men også rådgivning, tjenesteydelser til virksomheder og kompetenceudvikling, så SMV sættes i stand til at drage nytte af IKT. EØSU mener endvidere, at vi må sikre IKT-adgang for alle borgere for at undgå at skabe en it-kløft, som øger den sociale udstødelse. Disse sidste punkter er også meget relevante i de større byer.

5.4 Aktiviteter til fremme af europæisk territorialt samarbejde (artikel 6)

5.4.1 EØSU har støttet Kommissionens forslag til fremme af grænseoverskridende, tværnationalt og interregionalt samarbejde, som tager udgangspunkt i de erfaringer, der er gjort med Interreg⁽¹³⁾. Kommissionens forslag opererer imidlertid med forskellige aktivitetstyper for grænseoverskridende og tværnationale projekter, og den gældende forordning synes at udelukke en række vigtige aktivitetsområder, som støttes af programmet, fra anvendelsesområdet for det tværregionale netværkssamarbejde, f.eks. konvergensfremmende aktiviteter og særlige aktiviteter i landdistrikter, områder med naturbetingede handicap og regioner i den yderste periferi.

5.4.2 EØSU støtter navnlig foranstaltninger til fremme af grænseoverskridende samarbejde mellem EU-15 og de nye medlemsstater om disse landes indre grænser. Målet bør være,

⁽¹³⁾ EUT C 302 af 7.12.2004, s. 60, Tredje rapport om økonomisk og social samhørighed.

at der reelt skabes nye, dynamiske og aktive regioner med fælles eller fælles anvendt infrastruktur (f.eks. inden for sundhed og uddannelse), menneskelige relationer, forsøg på at løse sprogproblemer og det bedst mulige kulturelle miljø. Struktur-fondene vil bidrage til at afhjælpe skævheder i indkomst- og prisniveauer og til at fremme den økonomiske udvikling. EØSU støtter den nye »europæiske naboskabspolitik«⁽¹³⁾ og dens nye instrumenter samt eventuelle forbindelser med tredjelands og ser den gerne indført i næste programmeringsperiode. Udvalget håber endvidere, at EFRU vil kunne støtte disse aktiviteter.

5.4.3 EØSU noterer sig bestemmelserne for grænseoverskridende arbejdsmarkedsinitiativer og foreslår, at der indføres en eksplicit henvisning i forordningerne, som understøtter tiltrædelsesaftalernes forpligtelser vedrørende arbejdsmarkedsstandarder og Lissabon-målene. EØSU har også argumenteret for⁽¹⁴⁾, at disse programmer bør tage hensyn til behovet for at bekæmpe de forskellige former for social forskelsbehandling. Udvalget efterlyser en præcisering af disse spørgsmål og mener, det må sikres, at alle EFRU-støttede aktiviteter kan indgå i de tværregionale netværk. EØSU havde specifikt opfordret til et særligt program for regioner, der grænser op til nye medlemsstater. Dette krav er der ikke taget hensyn til, og udvalget opfordrer nu til, at forordningen støtter sådanne aktiviteter. En særlig henvisning hertil i forordningen vil være hensigtsmæssig.

5.4.4 Forordningsforslaget indeholder bestemmelser om oprettelse af en europæisk gruppe for grænseoverskridende samarbejde. Udvalget har afgivet en særlig udtalelse om dette emne⁽¹⁵⁾, og konklusionerne af dette arbejde bør også indarbejdes i forordningerne.

5.4.5 Udgifters støtteberettigelse skal afgøres på nationalt plan med visse undtagelser, hvor det er nødvendigt at fastlægge specifikke bestemmelser. Denne vigtige betingelse bør præciseres nærmere. Hvad angår moms, bør uerholdelig moms være støtteberettiget, eftersom den udgør en reel projektkomkostning.

5.5 Særlige bestemmelser om territoriale aspekter

5.5.1 Byområder (artikel 8).

5.5.1.1 EØSU har foreslået et særskilt program for byområder. De aktiviteter, der nævnes i artikel 8, stk. 1, bør indeholde alle Urban-initiativets karakteristika, og udvalget efterlyser eksplicitte bestemmelser, som sætter Fællesskabets byer i stand til at samarbejde.

⁽¹³⁾ KOM(2004) 628 endelig 2004/0219 (COD).

⁽¹⁴⁾ EUT C 302 af 7.12.2004, s. 60, punkt 7.8, udtalelse om Tredje rapport om økonomisk og social samhørighed.

⁽¹⁵⁾ CESE 388/2005.

5.5.1.2 Artiklen giver også mulighed for, at der kan ydes støtte til aktiviteter, der falder inden for Socialfondens forordning (EF) 1784/1999⁽¹⁶⁾. Forordningen begrænser denne afvigelse til aktiviteter under målet »regional konkurrenceevne og beskæftigelse« og til 10 % af det »pågående prioriterede område«. (17) EØSU mener, at der på baggrund af intentionen om at oprette en særskilt fond til hvert enkelt program bør være større spillerum i programmerne for at finansiere arbejdsmarkeds- og humankapitalrelaterede aktiviteter. Undtagelsen bør finde anvendelse på tværs af de tre tematiske prioriteter og måske gælde ikke kun for bydimensionen, men for alle EFRU-finansierede programmer. 10 %-begrænsningen bør derfor gælde programmet som helhed for at skabe tilstrækkelig fleksibilitet.

5.6 Landdistrikter og fiskeriafhængige områder (artikel 9)

5.6.1 EØSU har specifikt udtalt sig om behovet for at sikre, at disse aktiviteter ikke begrænses til landbrugsprojekter, og bifalder den vægt, der er lagt på infrastruktur, telekommunikation, nye økonomiske aktiviteter, forbindelser mellem byområder og landdistrikter og fremme af turisme. Listen bør imidlertid også omfatte adgang til ydelser af almen interesse, innovation og forbindelser til videregående uddannelsesinstitutioner. Det er konstateret, at alle disse områder er af betydning for diversificering i landdistrikterne. EØSU har også bifaldet Kommissionens oprindelige garanti om, at de nye instrumenter vil blive »indarbejdet i den fælles landbrugspolitik«⁽¹⁸⁾. Dette forordningsforslag pålægger medlemsstaterne at vise »klare kriterier« for, hvornår der er tale om foranstaltninger, der modtager støtte fra henholdsvis EFRU, ELFUL og EFF, og at påvise komplementaritet og sammenhæng mellem de aktioner, der finansieres over disse fonde. EØSU hilser dette velkommen og henviser til sin mere detaljerede udtalelse om ELFUL.

5.7 Områder med naturbetingede handicap og regioner i den yderste periferi (artikel 10 og 11)

5.7.1 EØSU har opfordret til fortsat solidaritet med disse regioner med særlige vanskeligheder og går i det store og hele

ind for Kommissionens forslag. I en særskilt udtalelse⁽¹⁹⁾ har udvalget vurderet de behov, der findes i regioner med permanente naturbetingede og strukturelle handicap, og fremsat særlige bemærkninger om de brede forslag, Kommissionen fremsatte i den tredje samhørighedsrapport. EFRU-forordningen indeholder mange af de punkter, der blev rejst i sidstnævnte udtalelse, og EØSU hilser det velkommen, at den territoriale dimension indgår i kriterierne for EFRU-støtte. Ordene »med forbehold af artikel 3 og 4« i artikel 10 indikerer, at disse regioner også er støtteberettigede inden for rammerne af disse prioriteter. Det ville være hensigtsmæssigt at lade det klart fremgå af forordningen, at det faktisk forholder sig sådan. På samme måde fremgår det af artikel 11, at denne bestemmelse åbner mulighed for finansiering af ekstraprogrammer, der påløber inden for de områder, der er omfattet af artikel 4, hvilket EØSU hilser velkommen. Også her ville det være nyttigt at præcisere, at disse regioner også kunne være støtteberettigede i forhold til de andre mål.

5.8 Særlige bestemmelser vedrørende målet om territorialt samarbejde (artikel 12 og artikel 14-22)

5.8.1 EØSU har bifaldet forslaget om et nyt samarbejdsfremmende retsinstrument. Disse yderligere forordninger har til hensigt at fremme et effektivt samarbejde, men er mangelfulde i den forstand, at de ikke udtrykkeligt indeholder bestemmelser om inddragelse af arbejdsmarkedsparterne og andre af civilsamfundets berørte organisationer i overvågningsudvalgene. Forholdet mellem EFRU (artikel 18) og den nye europæiske gruppe for grænseoverskridende samarbejde (EGGS) må præciseres, navnlig med hensyn til medlemsstaternes overdragelse af forvaltningsmyndighedens ansvarsområder til EGGS.

5.8.2 EØSU har behandlet disse spørgsmål mere indgående i sin udtalelse om EGGS, som indeholder specifikke konklusioner⁽²⁰⁾.

5.9 Afsluttende bestemmelser (artikel 22 og -26)

5.9.1 Disse bekræfter overgangsbestemmelserne i den gældende forordning (EF) nr. 1783/99 og fastsætter formelt ikrafttrædelsesdatoen og revisionsdatoen for forordningerne.

Bruxelles, den 6. april 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁶⁾ KOM(2004) 493 endelig - 2004/0165 (COD).

⁽¹⁷⁾ Artikel 8, stk. 2.

⁽¹⁸⁾ EUT C 302 af 7.12.2004, s. 60, punkt 7.10, udtalelse om Tredje rapport om økonomisk og social samhørighed.

⁽¹⁹⁾ EØSU's udtalelse om bedre integration af regioner med vedvarende naturbetingede og strukturelle handicap, CESE 140/2005.

⁽²⁰⁾ CESE 388/2005.